

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

พระพุทธศาสนาในดินแดนสุวรรณภูมิปรากฏหลักฐานว่าได้ประดิษฐ์มั่นคงมาอย่างยาวนาน มีความเกี่ยวข้องกับ สถาบันทางการเมืองการปกครองตลอดมาในฐานะชนชั้นนำความรู้ ความคิด และจิตวิญญาณ และเมื่อมีการรวบรวมปรับปรุงระบบบริหารราชการแผ่นดินเข้าสู่ยุคสมัยใหม่กิจการคณะสงฆ์ก็ได้มีการปรับปรุงด้วยเช่นกัน โดยมีพระบรมราชโองการในพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาจุฬาลงกรณ์พระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ดำรัสเหนือเกล้าฯ ให้ประกาศจงทราบทั่วกัน ทุกวันนี้การปกครองข้างฝ่ายอาณาจักร ได้ทรงพระราชดำริแก้ไขและจัดตั้งแบบแผนการปกครองให้เรียบร้อย เจริญดีขึ้นเท่าแต่ก่อนเป็นหลายประการแล้ว และฝ่ายพุทธจักรการปกครองสังฆมณฑลให้เจริญคุณสมบัติสืบไปในพระศาสนา จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ตราเป็นพระราชบัญญัติสืบไป (พระราชบัญญัติลักษณะปกครองคณะสงฆ์ พ.ศ. (2484, หน้า 94) เหตุแห่งการปรับปรุงพระราชบัญญัติลักษณะการปกครองคณะสงฆ์ เนื่องจากการปกครองคณะสงฆ์ให้ความเสมอภาคแก่สงฆ์ไม่เท่าเทียมกัน กล่าวได้ว่าเจ้าคณะธรรมยุติ ได้แก่เจ้าคณะมหานิกายปกครองคณะธรรมยุติไม่ได้จึงขอให้รัฐบาลและมหาเถรสมาคม แก้ไขเปลี่ยนแปลงพระราชบัญญัติปกครองคณะสงฆ์ ให้มีการบริหารด้วยสิทธิที่เสมอภาคกัน และเพื่อให้มีการร่วมสมานสังฆวาสนาระหว่างคณะสงฆ์ ฝ่ายมหานิกายและธรรมยุติ อาทิ ให้มีการร่วมอุโบสถสังฆกรรมด้วยกันได้

อำนาจการบริหาร และการปกครองคณะสงฆ์ถูกแบ่งเป็น 3 ฝ่าย เพื่อการถ่วงดุลอำนาจตามแบบอย่างการปกครองของฝ่ายบ้านเมือง อำนาจทั้ง 3 นั้น คือ อำนาจนิติบัญญัติที่เรียกว่าสังฆานัติ อำนาจบริหารการคณะสงฆ์ และอำนาจตุลาการ หรือที่เรียกว่า อำนาจวินิจฉัยอธิกรณ์ ผู้ใช้อำนาจทั้งสาม โดยตรงได้แก่ สังฆสภา เทียบได้กับรัฐสภาของฝ่ายบ้านเมือง มีอำนาจหน้าที่ในการบัญญัติสังฆานัติหรือกฎระเบียบสำหรับการใช้ในการบริหาร และการปกครองคณะสงฆ์ สังฆสภา ประกอบด้วยสมาชิกไม่เกิน 45 รูป คณะสังฆมนตรี เทียบกับคณะรัฐมนตรีของฝ่ายอาณาจักรคือ ทำหน้าที่เป็นคณะรัฐบาลบริหารกิจการคณะสงฆ์ คณะสังฆมนตรีประกอบด้วยสังฆนายก (เทียบได้นายกรัฐมนตรี) และสังฆมนตรีอื่นไม่เกิน 9รูป คณะสังฆมนตรีแบ่งงานภายใต้ความรับผิดชอบออกเป็น 4 องค์การ อันเทียบได้กับกระทรวง แต่ละองค์การมีสังฆมนตรีว่าการ และสังฆมนตรีช่วยว่าการเป็นผู้ปกครองดูแลรับผิดชอบ ได้แก่ องค์การปกครอง องค์การศึกษา

องค์การเผยแผ่ องค์การสาธารณูปการ และคณะวินัยธร คือ ศาสนของสงฆ์ มีอำนาจหน้าที่พิจารณาวินิจฉัยแยกคดีความ หรืออธิกรณ์ ตีความกฎหมายสังฆาณัติ คณะวินัยธรแบ่งเป็น 3 ชั้น คือ ชั้นต้น ชั้นอุทธรณ์ แลชั้นฎีกา หลักสำคัญของสถาบันสงฆ์อยู่ที่ความเป็น **ชุมชน** หรือ **สังฆะ** โดยมี วัด หรืออารามอันสงบรวมรึ้น เป็นสถาบันขั้นพื้นฐาน คอยทำหน้าที่ปลูกฝัง ถ่ายทอด สัจธรรม อุดมคติ ความเชื่อ บุคลิกลักษณะ จาริต ประเพณี และการแสดงบทบาทต่อสังคม ต่อมาเมื่อสังคมมีวิวัฒนาการไปสู่ความสลับซับซ้อน อำนาจการตัดสินใจ ตกอยู่กับฝ่ายรัฐ หรือ อาณาจักร มากขึ้น สถาบันสงฆ์ก็ถูกผนวกเข้าเป็นส่วนหนึ่งของสังคม จนกลายเป็นศาสนาตามรูปแบบใหม่ ซึ่งมีพื้นฐานทางความคิด ความเชื่อ และค่านิยมที่แตกต่างกันไปจากระบบคุณค่าเดิมในสมัยพุทธกาล หลายประเทศมีสถานะเป็น “ศาสนาแห่งรัฐ” มีการตรากฎหมายเป็นลายลักษณ์อักษรขึ้นมารองรับอย่างชัดเจน (พระราชบัญญัติคณะสงฆ์ 2505 และฉบับที่ 2, 2535, หน้า 45-38) มีโครงสร้างการปกครองที่บังคับใช้มาแล้วมากกว่า 40 ปี ซึ่งไม่สอดคล้องกับบริบทของสังคมในปัจจุบัน ทำให้ปัญหาเกิดขึ้นอย่างมากมายโดยเฉพาะการบริหารการศึกษาพระสงฆ์และวัดต่าง ๆ คณะสงฆ์ต้องคิดแบบเป็นองค์รวมในทุกด้านของคณะสงฆ์ กล่าว คือ การปกครอง การศึกษาของคณะสงฆ์ การเผยแผ่ และการศาสนูปถัมภ์ ให้สอดคล้องกับสถานการณ์ปัจจุบัน เพราะการศึกษาของคณะสงฆ์ยังคงล้าหลังเมื่อเทียบกับการศึกษาขององค์การทางการศึกษาอื่น ๆ การปฏิรูปการศึกษา เป็นเหตุการณ์ที่กาลังเกิดขึ้นอย่างต่อเนื่องในปัจจุบัน และคณะกรรมการศาสนศึกษาเพื่อกิจการพระพุทธศาสนา จัดทำแผนพัฒนาการศาสนศึกษาหลักสูตรการศาสนศึกษาของคณะสงฆ์ การพัฒนาบุคลากร ครู-อาจารย์ ที่ทำหน้าที่ในการค้นคว้า วิจัย อบรม สั่งสอน พระพุทธศาสนทั้งในและต่างประเทศ ให้สอดคล้องกับพระธรรมวินัยทิศทางการพัฒนาประเทศ แผนพัฒนางานด้านศาสนา ศิลปวัฒนธรรม และกฎหมายที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้วัดและสภาศึกษาของคณะสงฆ์ได้นำไปปฏิบัติ

ขาดสภาพปัญหาของสังคมไทยในปัจจุบันยังให้ความสำคัญทางการศึกษาและทางด้านศาสนา ในทางศีลธรรม คุณธรรม และจริยธรรม เพราะมีความเชื่อว่า ศาสนาจะทำให้คนในชาติเป็นคนดีมีคุณค่า และมีศักยภาพ สามารถทำให้ตนเองมีชีวิตที่ดีขึ้น คุณธรรมจริยธรรมเป็นเรื่องสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งในปัจจุบัน โดยเฉพาะในสังคมที่มีระบบการแข่งขันสูง การเห็นแก่ตัวได้เกิดขึ้นอย่างกว้างขวางในสังคมไทยปัจจุบัน และก่อให้เกิดปัญหาอื่น ๆ ตามมานานัปการ การพัฒนาคน ในภาวะที่เศรษฐกิจ สังคม และการเมืองที่มีการขัดแย้งกันมากเช่นนี้ จำเป็นต้องเน้นให้คนมีคุณธรรม จริยธรรม โดยอาศัยองค์ประกอบและสภาพทางภูมิสังคมในแต่ละท้องถิ่นเป็นปัจจัยควบคู่ในการที่จะนำพาสังคมนั้นๆ ไปสู่วิถีการดำเนินชีวิตที่ถูกต้อง และเหมาะสม สังคมไทยคงจะปฏิเสธไม่ได้ว่า ความเจริญก้าวหน้า ด้านเทคโนโลยี หรือแม้แต่วัฒนธรรมจากชาติตะวันตก

ได้เข้ามามีบทบาทแผ่ขยายไปทั่วทุกภูมิภาค ทำให้วัฒนธรรมอันดีงามของไทยบางอย่างได้ขาดหายไปอย่างน่าใจหายในปัจจุบัน ถ้าเรายังมุ่งเน้นการสร้างคนที่จะทำให้คนเป็นคนเก่งเพียงอย่างเดียวคงยังไม่พอ สังคมอาจมีสภาพไม่ต่างอะไรกับคนพิการ มีปัญหาควรจะต้องเร่งรีบสร้างให้เด็กเป็นทั้งคนเก่งและคนดีควบคู่กันไป จะทำให้บุคคลนั้นมีความสมบูรณ์และมีความสุข พร้อมกันนี้ สังคมก็จะเต็มไปด้วยความสุข เนื่องจากคนเก่ง คนดีจะไม่ทำความเดือดร้อน ให้กับคนอื่น ๆ ในสังคม แม้แต่ในรัฐธรรมนูญการปกครองแห่งราชอาณาจักรไทย ปี 2540 ยังปรากฏคำว่า **ความรู้คู่คุณธรรม** (ในมาตรา 81, หน้า 16) แสดงให้เห็นว่า ต้องการให้สร้างคนที่มีความรู้ควบคู่ไปกับการมีคุณธรรมด้วย โดยเฉพาะการยึดหลักการของเหตุและผล ทางสายกลาง ความเมตตา กรุณา ความเอื้ออาทร ต่อกัน ซึ่งมีส่วนช่วยลดความโลภ โกรธหลง ความเห็นแก่ตัว และสามารถลดความขัดแย้งในสังคม เป็นความเจริญงอกงามด้านจิตใจ เป็นรากฐานหรือเป็นพื้นฐานของความรู้สึกรักใคร่ ที่ทำให้มนุษย์คิด พูด และทำด้วยความรัก และความปรารถนาดีต่อเพื่อนมนุษย์ด้วยกัน ยังผลให้ความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์เป็นไปด้วยความอบอุ่น ได้แก่ ภูมิปัญญา ความเชื่อ ค่านิยม คุณธรรม อุดมการณ์ ฯลฯ (สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ 2547, หน้า 14)

สถาบันพระพุทธศาสนากับการศึกษาได้มีความเกี่ยวเนื่องกันมาตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน ซึ่งแต่อดีต วัดเป็นศูนย์กลางการเรียนรู้ ของชุมชนและบุตรธิดาของขุนนางและราษฎรทั่วไปโดยมีภิกษุเป็นครูสอนทุกแขนงวิชาจัดระบบการเรียนการสอนในสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 5 พระองค์ทรงมีพระราชประสงค์ที่จะบำรุงการศึกษาที่สืบทอดมีมาแต่อดีต พระองค์ทรงมีพระประสงค์ให้พระสงฆ์ได้ศึกษา เล่าเรียน ทั้งทางปริยัติธรรม และทางธรรมบาลีควบคู่กันไป ทรงมีพระบรมราชโองการประกาศ พระราชบัญญัติการศึกษาการปกครองคณะสงฆ์ และมีบทบัญญัติให้พระผู้เป็นเจ้าอาวาสมีหน้าที่ในการจัดให้มีการศึกษาแก่กุลบุตรกุลธิดา ซึ่งทำให้วัดกับบ้านมีความสัมพันธ์อันดีต่อกัน วัดเป็นทั้งที่พักอาศัย เป็นทั้งศูนย์กลางการเรียนรู้ ดำเนินงานเผยแผ่พระพุทธศาสนา ให้ความรู้ ให้การศึกษา เป็นที่รวบรวมขับเคลื่อนองค์การเรียนรู้ให้แก่ชุมชน ชำรงรักษาวัฒนธรรมประเพณีอันดีงาม เพราะการดำรงชีวิตประจำวันของมนุษย์ทุกคนล้วนแต่มีความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกันกับวัฒนธรรมดั้งเดิม จึงเป็นทั้งผู้สร้างสรรค์ พัฒนา และปรับปรุงเปลี่ยนแปลง วัฒนาทั้งทางตรงและทางอ้อม แม้ผู้ที่เข้ามาบวชเรียน เมื่อได้รับการศึกษาอบรมดีแล้ว เมื่อกลับออกไปจากวัด ก็จะเป็นพลเมืองที่ดี จะเป็นกำลังที่สำคัญของสังคมและประเทศชาติ มีความสามารถทั้งสติปัญญา ร่วมพัฒนาสังคมให้เจริญมั่นคงเจริญงอกงามต่อไป ฉะนั้น การศึกษาของคณะสงฆ์ถือได้ว่าเป็นปัจจัยสำคัญที่สุดต่อความเจริญของสถาบันพระพุทธศาสนา และสถาบันชาติ หากคณะสงฆ์ได้รับการศึกษาที่ดีมีภูมิปัญญาที่สูงขึ้นจะส่งผลต่อความเจริญงอกงาม ยังจะสามารถช่วยเหลือบำรุงคำชูสังคมไทยให้เจริญรุ่งเรือง โดยที่วัดเป็น

ศูนย์กลางการเรียนรู้ ให้การศึกษา อบรม พัฒนา เป็นที่พึ่งแก่ชุมชนได้เป็นอย่างดี การจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ ทั้งร่างกาย และจิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข ฉะนั้น เป้าหมายด้านผู้เรียนคือ การศึกษาต้องพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์รอบด้าน (พระมหาปริดี สีหาวัตร, 2548, หน้า 3-4)

การศึกษาของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษานั้นเป็นการศึกษาอีกรูปแบบหนึ่งของการศึกษาของคณะสงฆ์ไทย เป็นการศึกษาที่รัฐกำหนดให้มีขึ้นตามความประสงค์ของคณะสงฆ์ สืบเนื่องมาจากการจัดตั้งโรงเรียนบาลีมัธยมศึกษาบาลี และแผนกสามัญศึกษา ในสำนักวัดเรียนต่าง ๆ ภายหลังจากการที่วัดมีการจัดตั้งการศึกษาในมหาวิทยาลัยสงฆ์ทั้ง 2 แห่ง คือ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย และสภาการศึกษามหามิ่งกุฎราชวิทยาลัย ซึ่งเปิดดำเนินการมาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2432 และ พ.ศ. 2489 ตามลำดับได้เจริญก้าวหน้ามากยิ่งขึ้น มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ได้จัดให้มีการศึกษาแผนกสามัญศึกษาระดับมัธยม ซึ่งเรียกว่า โรงเรียนบาลีมัธยมศึกษา กำหนดให้มีการเรียนนักธรรมและบาลี และความรู้ระดับชั้นมัธยม โดยรับผู้ที่สำเร็จการศึกษาชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ต่อมาโรงเรียนบาลีเตรนนักธรรมได้ขยายเผยแพร่ไปทั่วหลายจังหวัด หลายวัด หลายแห่ง มีจำนวนพระภิกษุและสามเณรเข้ามาเรียนกันมาก องค์การศึกษาจึงได้กำหนดให้เรียกโรงเรียนประเภทนี้ว่า โรงเรียนบาลีสามัญศึกษา โดยมติคณะสงฆ์และกระทรวงศึกษาธิการได้ออกระเบียบกระทรวง เปิดทำการสอนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 และชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2500 และเมื่อสอบได้แล้วจะได้รับประกาศนียบัตรจากกระทรวงศึกษาธิการอีกด้วย (รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ปี พ.ศ. 2550 มาตรา 37, หน้า 20) บุคคลย่อมมีเสรีภาพบริบูรณ์ในการนับถือศาสนา นิกาย ของศาสนา หรือลัทธินิยมในทางศาสนา และย่อมมีเสรีภาพในการปฏิบัติตามศาสนธรรม ศาสนาบัญญัติ หรือปฏิบัติพิธีกรรมตามความเชื่อถือของตน เมื่อไม่เป็นปฏิปักษ์ต่อหน้าที่ของพลเมืองและไม่เป็นการขัดต่อความสงบเรียบร้อย หรือศีลธรรมอันดีของประชาชน ฉะนั้น โรงเรียนบาลีมัธยมศึกษา แผนกสามัญศึกษามีผู้เรียน คือ พระภิกษุและสามเณรทุกภาคเข้ามาเรียนร่วมกันอย่างสันติสุขปราศจากมื่อคติต่อกัน พระภิกษุสามเณรที่เป็นเยาวชนจะเป็นผู้ที่จรจรหลวงพระพุทธานุศาสนทายาทดำรงพระพุทธานุศาสนให้มั่นคงสืบต่อไป

ดังนั้น สถาบันพระพุทธานุศาสนาที่ดำเนินการจัดการศึกษาจึงจำเป็นต้องมีการเปลี่ยนแปลงด้านการบริหารการศึกษา และในด้านต่าง ๆ ให้เป็นไปในทิศทางที่สอดคล้องกับความเจริญก้าวหน้าของเทคโนโลยี ทั้งนี้การที่หน่วยงานที่รับผิดชอบทางการศึกษา คือ กองศาสนศึกษา สำนักงานพระพุทธานุศาสนาแห่งชาติ ให้มีสถานภาพของครุมีชีวิตที่ดีขึ้น กล่าวคือ ด้านความสำเร็จ

ในหน้าที่การงาน ด้านการได้ยอมรับนับถือ ด้านลักษณะของงาน ด้านความรับผิดชอบ ด้านความก้าวหน้า ด้านนโยบายและการบริหารงาน ด้านปกครองบังคับบัญชา ด้านค่าตอบแทนและผลประโยชน์เกื้อกูล ด้านสภาพการทำงาน ด้านความสัมพันธ์กับผู้ร่วมงาน ของครูโรงเรียนพระปริยัติธรรมทั่วประเทศ บุคลากรทางการศึกษาของคณะสงฆ์เหล่านี้ไม่ต่างอะไรกับการเป็นลูกจ้างของวัด ซึ่งวัดเป็นผู้คอยดูแลให้สวัสดิภาพการดำรงชีวิตตามแต่ทางวัดจะอนุเคราะห์ แต่ทุกคนมีความพยายามทุ่มเททั้งร่างกาย แรงใจ สติปัญญา ภูมิปัญญา เพื่อให้พระภิกษุสามเณรที่เป็นเยาวชนของชาติได้เป็นผู้ที่มี ภูมิรู้ ภูมิธรรม และภูมิฐานได้เป็นอย่างดีมีคุณภาพ ยังได้รับการอบรม สั่งสอน ทั้งทางโลก ทางธรรมและบาลีควบคู่กันไป กลุ่มผู้เรียนที่เป็นพระภิกษุสามเณรก็จะเป็นคนที่มีความรู้ ความสามารถ สติปัญญา และมีภูมิคุ้มกันทั้งคุณธรรมจริยธรรม เมื่อสึกออกไปสู่โลกภายนอกก็จะเป็นคนที่สมบูรณ์อยู่ในสังคมได้อย่างมีคุณภาพ

การศึกษาของโรงเรียนพระปริยัติธรรม เป็นกระบวนการทางการศึกษาที่สำคัญในการสร้างรากฐานอันมั่นคงต่อการสืบทอดพระพุทธศาสนา ด้วยเหตุนี้พระภิกษุสามเณรได้ศึกษาหลักธรรมคำสอนทางพระพุทธศาสนา เป็นที่ยอมรับว่าเป็นบุคคลผู้ทรงคุณค่ามีภูมิธรรมและยังสามารถเป็นผู้นำทางปัญญาแก่สาธารณชนได้อย่างแท้จริง จะเห็นได้ว่าการจัดการเรียนการสอนให้บุคคลผู้เข้าเรียนได้บวชเรียนได้ฝึกอบรมทั้งกาย วาจาใจให้มีความเรียบร้อยสง่างาม อบรมขัดเกลาจิตใจเพื่อให้เกิดสมาธิ เกิดปัญญารอบรู้ รู้แจ้ง ตามหลักคำสอนทางพระพุทธศาสนาได้เป็นผู้มีรากฐานทางคุณธรรมจริยธรรม อย่างมีคุณภาพ โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ผู้บริหาร ครู-อาจารย์ ตลอดระยะเวลาที่ผ่านมา สถานภาพของครู-บุคลากรเหล่านี้ยังเป็นห่วงยังเป็นทางเลือกที่บุคคลเหล่านี้จะใช้เป็นทางผ่าน ทางเลือก เมื่อบุคลากรทางการศึกษาของโรงเรียนพระปริยัติธรรมยังคลอนแคลน คุณภาพชีวิตยังไม่เป็นที่พึงพอใจไม่เป็นที่พึงประสงค์ เมื่อมีทางเลือกที่ดีกว่าบุคลากรเหล่านี้ก็จะไป ปล่อยให้ห้องศรัทธาบุคลากรที่มีคุณภาพ มีความรู้ ความสามารถ เป็นสาเหตุให้ผู้เรียนขาดโอกาสทางการศึกษาอย่างต่อเนื่อง

จากสภาพดังกล่าว ผู้วิจัยในฐานะเป็นครูในโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษาซึ่งเป็นบุคลากรทางการศึกษาของคณะสงฆ์ ต้องการศึกษาปัจจัยเชิงจิตที่ส่งผลต่อการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา กลุ่มที่ 12 โดยได้ศึกษาตามกรอบแนวคิดทฤษฎีนี้ถึง 10 ด้าน ของ เฮอร์ซเบิร์ก (Herzberg F, Mausne B. And Snyderman, 1959, pp. 113-119) คือ ด้านความสำเร็จในหน้าที่การงาน ด้านการยอมรับนับถือ ด้านลักษณะของงาน ด้านความรับผิดชอบ ด้านความก้าวหน้า ด้านนโยบายและการบริหารงาน ด้านการปกครองบังคับบัญชา ด้านค่าตอบแทนและผลประโยชน์เกื้อกูล ด้านสภาพการทำงาน ด้านความสัมพันธ์กับผู้ร่วมงาน ซึ่งผู้วิจัยต้องการทราบว่า ความพึงพอใจของครูในโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา

ด้านใดที่ครูมีความพึงพอใจเหมาะสม มีความต้องการมากน้อยเพียงใด ผลการวิจัยครั้งนี้จะเป็น ข้อมูลที่จะนำไปสู่วิธีการพัฒนาบุคลากร หน่วยงาน ให้มีประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานมากยิ่งขึ้น ในโอกาสต่อไป

1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1.2.1 เพื่อศึกษาปัจจัยจูงใจในการปฏิบัติงานวิชาการของครูในโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา กลุ่มที่ 12

1.2.2 เพื่อศึกษาระดับการปฏิบัติงานวิชาการของครูในโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา กลุ่มที่ 12

1.2.3 เพื่อศึกษาปัจจัยจูงใจที่ส่งผลต่อการปฏิบัติงานวิชาการของครูในโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา กลุ่มที่ 12

1.3 ความสำคัญของการวิจัย

1.3.1 ทำให้ทราบถึงปัจจัยจูงใจที่ส่งผลต่อการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา กลุ่มที่ 12

1.3.2 ทำให้ทราบการเปรียบเทียบปัจจัยจูงใจที่ส่งผลต่อการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา กลุ่มที่ 12

1.3.3 ทำให้ทราบถึงความต้องการของครูในโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา กลุ่มที่ 12

1.4 ขอบเขตของการวิจัย

ในวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้มุ่งเน้นศึกษาปัจจัยจูงใจที่ส่งผลต่อการปฏิบัติงานวิชาการของครูในโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา กลุ่มที่ 12 มีรายละเอียด ดังนี้

1.4.1 ขอบเขตด้านปัจจัย

ปัจจัยจูงใจของครูในโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา กลุ่มที่ 12 ผู้วิจัยใช้กรอบแนวคิดตามขอบข่ายแนวคิดทฤษฎี 2 องค์ประกอบของ เฮิร์ซเบิร์ก (Herzberg F, Mausne B. And Snyderman, 1959, pp. 113-119) คือ ปัจจัยกระตุ้นและปัจจัยค้ำจุนหรือปัจจัยสุขอนามัย ดังนี้

1) ปัจจัยกระตุ้น

- (1) ด้านความสำเร็จในหน้าที่การงาน
- (2) ด้านการได้ยอมรับนับถือ
- (3) ด้านลักษณะของงาน
- (4) ด้านความรับผิดชอบ
- (5) ด้านความก้าวหน้าในตำแหน่งงาน

2) ปัจจัยค้ำจุนหรือปัจจัยสุขอนามัย

- (1) ด้านนโยบายและการบริหารงาน
- (2) ด้านปกครองบังคับบัญชา
- (3) ด้านค่าตอบแทนและผลประโยชน์เกื้อกูล
- (4) ด้านสภาพการทำงาน
- (5) ด้านความสัมพันธ์กับผู้ร่วมงาน

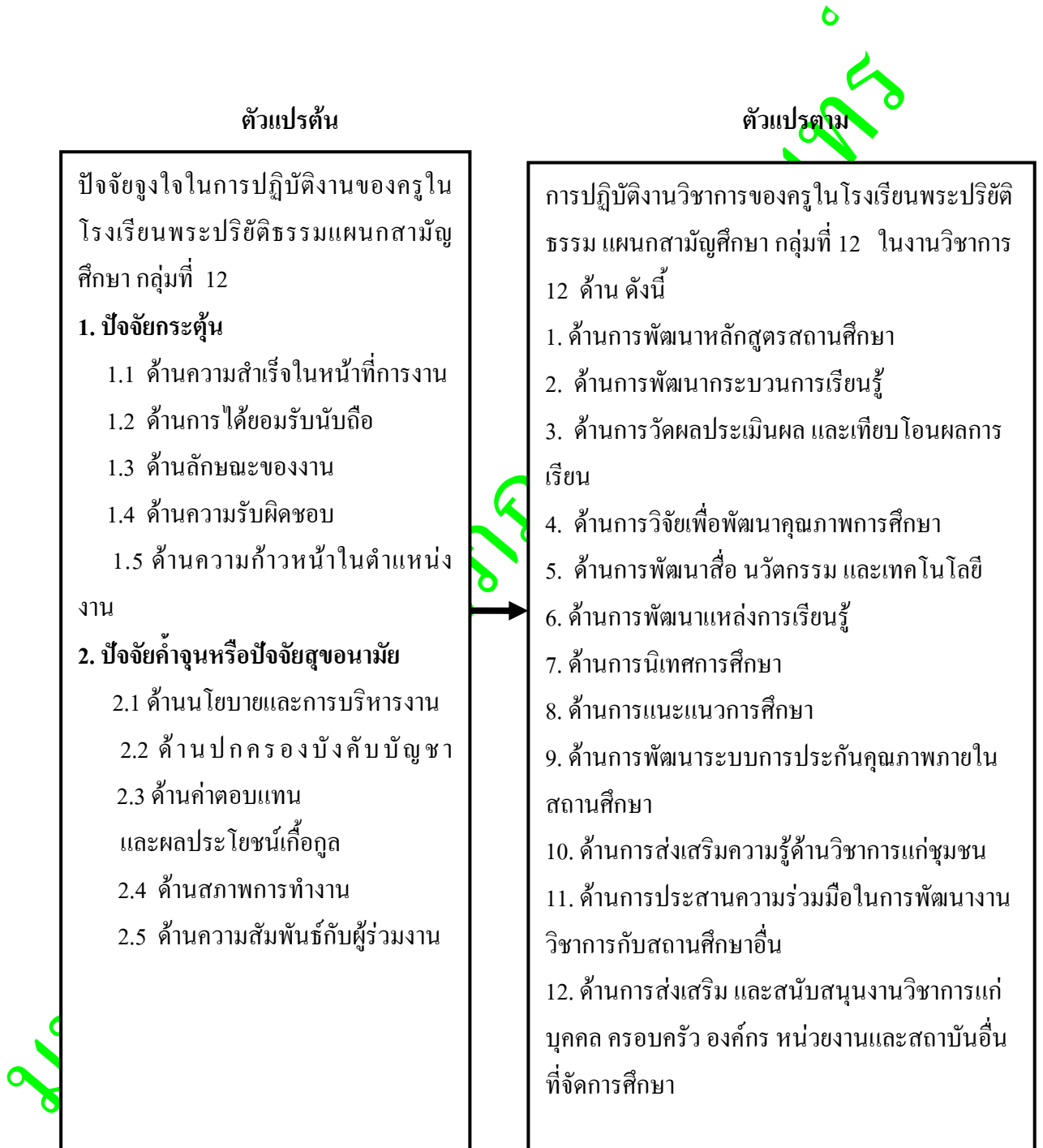
1.4.2 กรอบแนวคิดด้านการปฏิบัติงานวิชาการของครูในโรงเรียนพระปริยัติธรรม

แผนกสามัญศึกษา กลุ่มที่ 12 ผู้วิจัยใช้กรอบแนวคิด ธรรมวงศศึกษาธิการ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2542, หน้า 2) ในงานวิชาการ 12 ด้าน ดังนี้

- 1) ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา
- 2) ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้
- 3) ด้านการวัดผลประเมินผล และเทียบโอนผลการเรียน
- 4) ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา
- 5) ด้านการพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยี
- 6) ด้านการพัฒนาแหล่งการเรียนรู้
- 7) ด้านการนิเทศการศึกษา
- 8) ด้านการแนะแนวการศึกษา
- 9) ด้านการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา
- 10) ด้านการส่งเสริมความรู้งานวิชาการแก่ชุมชน
- 11) ด้านการประสานความร่วมมือในการพัฒนางานวิชาการกับสถานศึกษาอื่น
- 12) ด้านส่งเสริมและสนับสนุนงานวิชาการแก่บุคคล ครอบครัว องค์กร หน่วยงาน และสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา

1.4.3 ขอบเขตด้านตัวแปร

ผู้วิจัยนำกรอบแนวคิดดังกล่าวมาเขียนเป็นแผนผังกรอบแนวคิดในการวิจัย ได้ดังนี้

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิด ตัวแปรต้น - ตัวแปรตาม

1.4.4 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร คือ ครู และเจ้าหน้าที่โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา กลุ่มที่ 12 จำนวน 117 รูป/คน ซึ่งปฏิบัติงานอยู่ในปีการศึกษา 2552 การวิจัยครั้งนี้ใช้ประชากรในการศึกษา

1.5 ตัวแปรที่ศึกษา

1.5.1 สถานภาพของครู คือ

- 1) สถานภาพของครูจำแนกเป็น บรรพชิต และฆราวาส
- 2) ตำแหน่งงาน จำแนกเป็น ครูสอนและเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงาน
- 3) วุฒิต่างการศึกษา จำแนกเป็น ต่ำกว่าปริญญาตรี ปริญญาตรี และ สูงกว่าปริญญาตรี
- 4) สถานภาพในการปฏิบัติงาน จำแนกเป็น บุคลากรประจำและ บุคลากรพิเศษ

1.6 ตัวแปรต้นและตัวแปรตาม

1.6.1 ตัวแปรต้น ซึ่งกำหนดขอบเขตไว้ 2 องค์ประกอบ ดังนี้

- 1) ปัจจัยกระตุ้น
  - (1) ด้านความสำเร็จในหน้าที่การงาน
  - (2) ด้านการได้ยอมรับนับถือ
  - (3) ด้านลักษณะของงาน
  - (4) ด้านความรับผิดชอบ
  - (5) ด้านความก้าวหน้าในตำแหน่งงาน
- 2) ปัจจัยสุขอนามัยหรือปัจจัยค้ำจุน
  - (1) ด้านนโยบายและการบริหารงาน
  - (2) ด้านปกครองบังคับบัญชา
  - (3) ด้านค่าตอบแทนและผลประโยชน์เกี่ยวเนื่อง
  - (4) ด้านสภาพการทำงาน
  - (5) ด้านความสัมพันธ์กับผู้ร่วมงาน

1.6.2 ตัวแปรตาม ซึ่งกำหนดไว้ ในงานวิชาการ ทั้ง 12 ด้าน ดังนี้

- 1). ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา
- 2). ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้
- 3). ด้านการวัดผลประเมินผล และเทียบโอนผลการเรียน
- 4). ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา
- 5). ด้านการพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยี
- 6). ด้านการพัฒนาแหล่งการเรียนรู้
- 7). ด้านการนิเทศการศึกษา
- 8). ด้านการแนะแนวการศึกษา
- 9). ด้านการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา
- 10). ด้านการส่งเสริมความรู้งานวิชาการแก่ชุมชน
- 11). ด้านการประสานความร่วมมือในการพัฒนางานวิชาการกับสถานศึกษาอื่น
- 12). ด้านส่งเสริมและสนับสนุนงานวิชาการแก่บุคคล ครอบครัว องค์กร หน่วยงานและสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา

1.7 นิยามศัพท์เฉพาะ

1.7.1 ปัจจัยจูงใจ หมายถึง ปัจจัยการปฏิบัติงานตามหน้าที่ของครู-บุคลากรในโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา กลุ่มที่ 12 เนื่องจากได้รับปัจจัยต่าง ๆ ภาวะอารมณ์ทางบวกที่มีต่อการทำงาน ทำตามหน้าที่ของครูในโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา กลุ่มที่ 12 เพื่อตอบสนองความต้องการทางธรรมชาติ ทั้งที่เป็นความต้องการทางร่างกาย จิตใจ ในการปฏิบัติงาน ซึ่งประกอบด้วย

1.7.2 ปัจจัยกระตุ้น หมายถึง องค์กรประกอบที่ทำหน้าที่ให้บุคคลที่มีความรู้สึกเกิดความพึงพอใจในการทำงานในทางบวก ซึ่งจะเป็นผลให้ผู้ปฏิบัติงานเกิดความพอใจ มีความสุข รักในงานของตน มีลักษณะสัมพันธ์กับเรื่องของการงานโดยตรง ซึ่งได้แก่ปัจจัยดังต่อไปนี้

- 1) ความสำเร็จในหน้าที่การงาน หมายถึง ความรู้สึกพึงพอใจ และปลื้มปิติ เกิดความปีติอิ่มใจ ความภาคภูมิใจ ในผลสำเร็จของงานที่ตนปฏิบัติอยู่เมื่อได้ทำงานหรือสามารถแก้ไขปัญหาค่าต่าง ๆ ลุล่วงไปด้วยดี

2) การได้ยอมรับนับถือ หมายถึง การที่มนุษย์เราได้รับการยกย่องชมเชย 'ได้รับการเคารพ เชื่อถือ เชื่อฟัง ยอมรับในการตัดสินใจในการกระทำ ให้ความไว้วางใจ และยังได้รับการสนับสนุนจากผู้บังคับบัญชาและจากเพื่อนร่วมงาน หรือจากบุคคลรอบข้าง ทำให้เกิดการยอมรับเป็นที่ประจักษ์แก่สังคมได้ และได้รับการเชิดชูเกียรติในการเป็นตัวอย่างที่ดีแก่สาธารณชน

3) ลักษณะของงาน หมายถึง ความชัดเจนของโครงสร้างงาน กระบวนการในการทำงาน ปฏิบัติงานตามนโยบายที่วางเอาไว้ มีรูปแบบ มาตรฐานของงานที่ชัดเจน ไม่สลับซับซ้อน ผู้ปฏิบัติงานเกิดความพึงพอใจในการทำงานอย่างเป็นระบบและอย่างต่อเนื่องทำให้ผลของงานเกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผล

4) ความรับผิดชอบ หมายถึง การที่ผู้บังคับบัญชาได้ให้โอกาสมอบหมายงานได้ ผู้ปฏิบัติงานมีส่วนร่วมได้รับผิดชอบในการทำงานของตนเองอย่างเต็มที่ ให้ความเป็นอิสระสามารถแสดงความคิดเห็นอย่างเต็มความสามารถ โดยไม่จำเป็นต้องตรวจสอบหรือควบคุมการทำงานมากเกินไป

5) ความก้าวหน้าในตำแหน่งงาน หมายถึง การได้รับขึ้นเงินเดือน หรือได้รับเลื่อนฐานะทางตำแหน่งงานให้สูงขึ้น รวมทั้งได้มีโอกาสในการอบรม พัฒนา ยังได้รับความเพิ่มพูนความรู้ ความสามารถเพื่อความเจริญก้าวหน้าในตนเอง และเพื่อความเจริญรุ่งเรืองให้กับหน่วยงานของตนที่ทำอยู่

1.7.3 ปัจจัยสุขอนามัย หรือปัจจัยค้ำจุน หมายถึง องค์ประกอบที่เกี่ยวข้องกับบริบทในการทำงานที่จะช่วยส่งเสริมการทำงานให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ซึ่งมีองค์ประกอบของงานประกอบด้วย ปัจจัยกระตุ้นและปัจจัยสุขอนามัย

1) นโยบายและการบริหารงาน หมายถึง ข้อกำหนดในการวางแผนงาน แนวทางในการบริหารงานของผู้บังคับบัญชาที่มีต่อการปฏิบัติงาน ที่จะนำไปสู่เป้าหมายที่ชัดเจนและนำความสำเร็จมาสู่หน่วยงาน

2) การปกครองบังคับบัญชา หมายถึง การวินิจฉัย สั่งการ การมอบหมายงาน การควบคุม กำกับ นิเทศ การติดตามประเมินผลในการปฏิบัติงาน เพื่อให้เป็นไปตามนโยบายตามเป้าหมาย และวัตถุประสงค์ของหน่วยงาน

3) ค่าตอบแทนและผลประโยชน์เกื้อกูล หมายถึง รายได้ที่เป็นเงินเดือนประจำ และเป็นค่าตอบแทนที่ได้รับ และรายได้ที่เกิดจากการทำงานหรือ เกิดจากกิจกรรมอื่น ๆ มีความยุติธรรมกับสภาพของงานและเพียงพอที่จะใช้จ่ายในครอบครัว รวมทั้งสวัสดิการอื่นที่จะพึงมีพึงเป็น พึ่งได้ ในสิทธิ และตามหน้าที่ของคนควรจะได้รับ

4) สภาพการทำงาน หมายถึง สภาพแวดล้อม และสิ่งอำนวยความสะดวกที่จะส่งเสริมในการปฏิบัติงาน เช่น สภาพแวดล้อม ห้องที่ทำงาน บรรยากาศในการทำงาน อุปกรณ์ และทรัพยากรอื่นที่เกี่ยวข้อง

5) ความสัมพันธ์กับผู้ร่วมงาน หมายถึง ความสัมพันธ์ระหว่างผู้บังคับบัญชา และผู้ปฏิบัติงาน เพื่อร่วมกันทำงานเป็นทีม สามารถร่วมทำงานกับบุคคลอื่นได้เป็นอย่างดี ยังผลให้บรรยากาศในการทำงานเป็นไปอย่างมิตรไมตรี อย่างพี่ อย่างน้อง ร่วมกันแก้ไขปัญหา ร่วมกันคิดสร้างสรรค์ให้หน่วยงานเกิดประโยชน์สูงสุด

1.7.4 การปฏิบัติงานวิชาการของครูในโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา กลุ่มที่ 12 ในงาน วิชาการ ดังนี้

1) ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา หมายถึง การจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา ขึ้นพื้นฐานเพิ่มเติมจากหลักสูตรแกนกลาง และปรับโครงสร้างแต่ละสาระการเรียนรู้ให้เหมาะสม ในแต่ละช่วงชั้นตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับ 2) พ.ศ. 2545 หมวด 4 มาตรา 22, 23

2) ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ หมายถึง การจัดการเรียนการสอนตาม หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน ครูผู้สอนต้องปรับเปลี่ยน วัฒนธรรมการทำงานและบทบาทจากผู้ที่ สอน ผู้ชี้แนะ ผู้ถ่ายทอดมาเป็นผู้นำในการเรียนรู้ เรียนรู้ไปพร้อมกับผู้เรียน เป็นผู้เอื้ออำนวยความสะดวก ช่วยเหลือส่งเสริม สนับสนุนผู้เรียนในการแสวงหาความรู้ โดยเสนอแนะวิธีการ และ ยุทธศาสตร์การเรียนรู้ให้ผู้เรียนลงมือเรียนรู้ และค้นพบความรู้ จากการปฏิบัติของตนเองจากสื่อ และแหล่งการเรียนรู้ต่าง ๆ ครูจะเป็นผู้ให้ข้อมูลที่ถูกต้องแก่ผู้เรียน เพื่อนำข้อมูลเหล่านี้ ไปสร้าง องค์ความรู้ในสมองของตนเอง กระบวนการเรียนการสอน อาจแบ่งเป็น 2 ลักษณะ คือ กระบวนการเรียนการสอนทั่วไป และกระบวนการเรียนการสอนเฉพาะ

3) ด้านการวัดผลประเมินผล และเทียบโอนผลการเรียน หมายถึง การปฏิบัติ เกี่ยวกับการวัดผลประเมินผล และการติดตามผลการเรียนรู้ตามระเบียบว่าด้วยการวัดผล ประเมินผลของสถานศึกษา และเป็นกระบวนการคุณธรรม และค่านิยมอันพึงประสงค์ ซึ่งเป็นผล เนื่องจากการจัดกิจกรรมการเรียนรู้หรือไม่เพียงในสถานศึกษาจะต้องจัดทำหลักเกณฑ์และแนว ปฏิบัติในการวัดผลและประเมินผลการเรียนของสถานศึกษา โดยความเห็นชอบของ คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อให้บุคคลที่เกี่ยวข้องทุกฝ่ายถือปฏิบัติร่วมกันและเป็น มาตรฐานเดียวกัน การวัดผลประเมินผลต้องใช้วิธีหลากหลาย สอดคล้องกับสิ่งที่ต้องการวัดทั้งที่ เป็นความรู้ ความคิดและการปฏิบัติ และจะดำเนินการควบคู่กับการจัดการเรียนการสอน

4) ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา หมายถึง การทำงานอย่างเป็นระบบของ ครูผู้สอนในการหาคำตอบเพื่อแก้ไขข้อบกพร่องของผู้เรียนแต่ละคน และคิดหาวิธีการพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพมากยิ่งขึ้น

5) ด้านการพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยี หมายถึง การจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรขั้นพื้นฐานและหลักสูตรสถานศึกษาส่งเสริมให้ผู้เรียนใช้สื่อเทคโนโลยีการเรียนรู้ ทุกรูปแบบ รวมทั้งเครือข่ายการเรียนรู้เน้นสื่อที่ผู้เรียน และผู้สอนค้นคว้าด้วยตัวเอง จัดทำและพัฒนาได้เอง อีกทั้งสามารถยืมได้จากศูนย์สื่อ หรือห้องสมุดของสถานศึกษา ลักษณะสื่อที่ใช้ควรมีความหลากหลาย ซึ่งช่วยสำหรับการเรียนรู้ และกระตุ้นให้ผู้เรียนรู้จักวิธีแสวงหาความรู้

6) ด้านการพัฒนาแหล่งการเรียนรู้ หมายถึง การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมจากประสบการณ์เดิมไปสู่ประสบการณ์ใหม่เป็นการมุ่งปลูกฝังด้านปัญญาเพื่อพัฒนาการคิดที่เกิดการเรียนรู้

7) ด้านการนิเทศการศึกษา หมายถึง กระบวนการที่ผู้นิเทศในสถานศึกษา ประกอบด้วยผู้บริหารสถานศึกษา ผู้ช่วยผู้บริหารสถานศึกษา ครูวิชาการและครูผู้สอนที่ผู้บริหารสถานศึกษามอบหมายให้ดำเนินการ โดยใช้ ภาวะผู้นำให้เกิดความร่วมมือร่วมใจ ประสานงาน และใช้ศักยภาพในการทำงานอย่างเต็มที่ ซึ่งจะส่งผลต่อการพัฒนางานของสถานศึกษานั้น ๆ โดยส่วนรวมให้เป็นไปตามมาตรฐานหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานและมาตรฐานการศึกษาของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

8) ด้านการแนะแนวการศึกษา หมายถึง การบริหารจัดการแนะแนวให้เกิดประโยชน์ประสิทธิภาพและประสิทธิผลยิ่งขึ้น จำเป็นต้องอาศัยความร่วมมือจากทุกคนทุกฝ่ายอย่างจริงจังและต่อเนื่อง ทั้งนี้เนื่องจากทุกปัญหาของผู้เรียนล้วนมีสาเหตุและไม่ได้เกิดขึ้นทันทีทันใด แต่เป็นการสั่งสมประสบการณ์ทั้งด้านความคิด ความรู้สึกและการกระทำ หากไม่ได้รับการช่วยเหลืออย่างทันท่วงทีอาจเกิดปัญหาและลุกลามจนยากต่อการแก้ไขในที่สุด และเพื่อส่งเสริมพัฒนาผู้เรียนทุกคนให้บรรลุเป้าหมายของหลักสูตร โดยมีแนวทางการปฏิบัติ

9) ด้านการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา หมายถึง การพัฒนาปรับปรุงสถานศึกษาให้มีคุณภาพตามเกณฑ์มาตรฐานทั้งด้านผู้บริหารสถานศึกษา ด้านครูผู้สอน และด้านผู้เรียน ให้พร้อมรับการประเมินภายนอก

10) ด้านการส่งเสริมความรู้ด้านวิชาการแก่ชุมชน หมายถึง การให้ความรู้แก่บุคลากรในชุมชน โดยเฉพาะชุมชนที่อยู่ใกล้เคียงกับโรงเรียน ถ้าหากโรงเรียนสามารถเข้าถึงชุมชนได้แล้วการที่จะให้ความรู้ทางวิชาการแก่ชุมชน ก็เป็นเรื่องที่ทำได้ไม่ยากโดยอาศัยการเชื่อมโยงจากเด็กนักเรียนสู่ชุมชน โดยที่โรงเรียนเป็นผู้จัดเกล้าและนำสู่การปฏิบัติในชุมชน

11) ด้านการประสานความร่วมมือในการพัฒนางานวิชาการกับสถานศึกษาอื่น หมายถึง การพัฒนางานวิชาการระหว่างสถานศึกษาด้วยกันและองค์กรอื่น เป็นสิ่งที่ทำให้เกิดความร่วมมือการพัฒนาทางวิชาการพัฒนาทางวิชาการของสถานศึกษา ย่อมเป็นสิ่งที่แสดงให้เห็นว่าผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการปฏิรูปการศึกษานั้นมีความมุ่งมั่นจริงจังที่จะทำงานเพื่อประชาชาติ และสังคมโดยส่วนรวม เพราะการที่จะทำให้อสถานศึกษามีคุณภาพได้ งานที่เป็นหัวใจของสถานศึกษาก็คืองานด้านวิชาการ ฉะนั้นสถานศึกษาจึงควรเห็นความสำคัญในการพัฒนางานด้านวิชาการ โดยเฉพาะมีการประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาและองค์กรอื่น

12) ด้านส่งเสริมและสนับสนุนงานวิชาการแก่บุคคล ครอบครัวย องค์กร หน่วยงานและสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา หมายถึง การจัดการศึกษาในปัจจุบันทุกฝ่ายต้องร่วมมือกันจัดการศึกษา ดังปรากฏในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. (2542 มาตรา 29 ว่า “ให้สถานศึกษาร่วมกับบุคคลครอบครัว ชุมชน องค์กรชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เอกชน องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ และสถาบันสังคมอื่น ส่งเสริมความเข้มแข็งของชุมชนโดยจัดกระบวนการเรียนรู้ภายในชุมชน เพื่อให้ชุมชนมีการจัดการศึกษาอบรมมีการแสวงหาความรู้ ข้อมูล ข่าวสาร และรู้จักเลือกสรรภูมิปัญญาและวิทยาการต่าง ๆ เพื่อพัฒนาชุมชนให้สอดคล้องกับสภาพปัญหา และความต้องการรวมทั้งวิธีการสนับสนุนให้มีการแลกเปลี่ยนประสบการณ์พัฒนาระหว่างชุมชน” จะเห็นได้ว่าโรงเรียนนั้นมีความสำคัญ ในการส่งเสริมสนับสนุนงานวิชาการแก่บุคคล ครอบครัวย องค์กร หน่วยงานและสถาบันอื่นที่จัดการศึกษาโดยมีแนวทางการปฏิบัติ

1.7.5 โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา กลุ่มที่ 12 หมายถึง โรงเรียนวัดได้จัดขึ้นภายในเขตอาราม หรือในเขตของวัด หรือที่เป็นที่ธรณีสงฆ์ หรือที่ดินของมูลนิธิทางพระพุทธศาสนาเพื่อจัดการศึกษาแก่พระภิกษุและสามเณร ตามหลักสูตรของกระทรวงศึกษาธิการสำหรับโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา

1.7.6 กลุ่มโรงเรียน หมายถึง กลุ่มโรงเรียนตามระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา พ.ศ. 2535

1.7.7 กลุ่มที่ 12 หมายถึง กลุ่มโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา กลุ่มที่ 12 ในเขตภาคตะวันออกเฉียงใต้ที่โรงเรียนตั้งอยู่ในเขตพื้นที่การศึกษา 8 จังหวัด ได้แก่

- 1) จังหวัดฉะเชิงเทรา
- 2) จังหวัดนครนายก
- 3) จังหวัดชลบุรี
- 4) จังหวัดปราจีนบุรี

- 5) จังหวัดระยอง
- 6) จังหวัดสระแก้ว
- 7) จังหวัดจันทบุรี
- 8) จังหวัดตราด

1.7.8 สถานะ หมายถึง การแบ่งสถานะบุคลากรที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา กลุ่มที่ 12 จำแนกออกเป็นบรรพชิตและฆราวาส

1) บรรพชิต หมายถึง นักบวชในพระพุทธศาสนา พระภิกษุสามเณรที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา กลุ่มที่ 12 ที่เปิดสอนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นและตอนปลาย

2) ฆราวาส หมายถึง ผู้ครองเรือน ผู้อยู่ในเรือน ได้แก่งานบ้านทั่วไปมิใช่ชนกบวชที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา กลุ่มที่ 12 ที่เปิดสอนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น และตอนปลาย

1.7.9 ตำแหน่งงาน หมายถึง ตำแหน่ง อส. ในฐานะที่ปฏิบัติ สถานภาพของอาชีพของบุคลากรที่ปฏิบัติงานอยู่ในโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา กลุ่มที่ 12 จำแนกออกเป็น 2 ประเภท

1) ผู้บริหาร หมายถึง บุคลากรที่ได้รับแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งหรือรักษาการในตำแหน่งครูใหญ่ อาจารย์ใหญ่ ผู้อำนวยการโรงเรียน และผู้ช่วยหรือตำแหน่งหัวหน้างาน หัวหน้าฝ่ายในโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา กลุ่มที่ 12 ที่เปิดสอนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นและตอนปลาย

2) ผู้ปฏิบัติงาน หมายถึง บุคลากรที่ปฏิบัติหน้าที่เป็นครูสอน เป็นบุคลากรสนับสนุนการสอนในโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา กลุ่มที่ 12 ที่เปิดสอนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นถึงมัธยมศึกษาตอนปลาย

1.7.10 วุฒิการศึกษา หมายถึง วุฒิการศึกษาสูงสุดที่ได้รับในปัจจุบัน กำหนดเป็น 3 กลุ่ม คือ ต่ำกว่าปริญญาตรี ระดับปริญญาตรี ปริญญาตรีขึ้นไป

1) สถานภาพในการทำงาน หมายถึง สถานะ บทบาทหน้าที่ของบุคลากรที่ทำหน้าที่ในโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา กลุ่มที่ 12 จำแนกเป็น

(1) บุคลากรประจำ หมายถึง บุคลากรที่เป็นบรรพชิตและฆราวาสที่ได้รับการแต่งตั้งเป็นครูสอนและเจ้าหน้าที่ที่ได้รับค่าจ้างเป็นรายเดือนจากงบประมาณรายได้ของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา กลุ่มที่ 12

(2) บุคลากรพิเศษ หมายถึง บุคลากรที่เป็นบรรพชิต และฆราวาสที่ที่ทางโรงเรียนติดต่อมาช่วยสอนในบางรายวิชาเป็นรายภาคหรือรายปี ส่วนฆราวาสเป็นครูโรงเรียนรัฐบาลและเกษียณอายุราชการแล้ว ได้รับค่าจ้างเป็นรายชั่วโมงหรือรายคาบจากงบประมาณรายได้ของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา กลุ่มที่ 12

มหาวิทยาลัยราชภัฏวชิราวุฒินครินทร์